

Zápis z jednání Pracovního týmu č. 2 (PT2) Odborné komise pro důchodovou reformu (OK): *Věk odchodu do důchodu a valorizace penzí*

Datum: 22. června 2015, 13:00-15:00

Místo: MPSV, Klub

Přítomni: viz příložený seznam

XX

p. Kučera představil návrh programu jednání:

1. Přípomínky k zápisu z minulého jednání (4. 6.)
2. Úvodní slova: prof. Potůček a dr. Biskup
3. Diskuze k návrhu Zelené knihy o státních důchodech a jejich zvyšování
4. Různé
5. Příští jednání

Ad 1. Přípomínky k zápisu z minulého jednání (4. 6.)

Žádné připomínky nezazněly.

Ad 2. Úvodní slova: prof. Potůček a dr. Biskup

p. Potůček informoval o tiskové konferenci s ministryní Marksovou. Konference proběhla 17. 6. v Poslanecké sněmovně a jejím hlavním cílem bylo informovat média o práci OK pro důchodovou reformu. Potůček při té příležitosti média informoval o složení komise a konstatoval, že OK předložila vládě již devět návrhů. Upozornil, že na tiskové konferenci zazněla neadekvátní informace o tom, že OK navrhla zastropovat důchodový věk na úrovni 65 let. Této nepřesnosti se bohužel ujali někteří novináři. Vždy je třeba jasně rozlišovat návrhy naší komise a návrhy, které přicházejí z řad politické reprezentace. Dále uvedl, že se zúčastnil posledního jednání *Komise pro rodinnou politiku*, kde členy komise informoval o práci pracovního týmu č. 3 OK. S předsedkyní dr. Čermákovou bylo domluveno, že obě komise se budou průběžně informovat o své práci.

p. Biskup připomněl, že ve vládě se nepodařilo prosadit zvýšení důchodů o navržené 1,8 %. Důchody tedy budou valorizovány standardně podle zvyšování cen a mezd (tj. dle stávajícího zákona). Informoval, že aktuálním záměrem vlády je zvýšení nejnižších důchodů. V letních měsících k tomuto záměru MPSV připraví návrh. V této souvislosti bude mj. třeba spočítat, zda se vyplatí zvýšit nejnižší důchody na úroveň životního minima (čímž se ušetří na dávkách z nepojistného systému sociálního zabezpečení).

p. Šulc vyjádřil názor, že odmítnutí legitimního požadavku na zvýšení důchodů není překvapením, protože eskalují požadavky ostatních rezortů. Důchody budou navýšeny pouze jednorázově ke konci roku. Při úvahách o valorizaci doporučil pracovat s brutto výdaji státního rozpočtu na valorizaci a s čistými výdaji rozpočtové stránky důchodů. Značná část valorizovaných důchodů se totiž vrátí do státního rozpočtu nepřímo v podobě DPH. Navýšení valorizace tedy není čistým výdajem státního rozpočtu, protože přes DPH znamená i určitý příjem.

p. Pernes uvedl, že inflace bude příští rok vyšší než 1 %, takže dojde k výraznému poklesu reálné kupní síly důchodů. Rada seniorů ČR proto požaduje kompenzaci a bude lobbovat v parlamentu napříč politickým spektrem za vyšší valorizaci. Upozornil, že platy politiků se zvyšují o 6 % ze základu 62 tisíc. Mzdy soudců se zvyšují o 1,7 %. Mzdy ve státní správě mají vzrůst o 3-5 % ze základu 28 a 32 tis. Penze mají vzrůst o 1 % ze základu 11 tis. Jde tedy o jednoznačnou generační nespravedlnost. Vyjádřil názor, že pokud by minimální důchod měl být na úrovni životního minima, tak jde o zbytečné opatření.

p. Špidla doporučil návrh na změnu minimálního důchodu diskutovat až po finalizaci Zelené knihy.

p. Fiala upozornil, že část valorizovaných důchodů se vrátí nejen skrze DPH, ale také skrze nižší příspěvky na bydlení.

p. Hampl se připojil k názoru p. Šulce, v tom smyslu, že je třeba ve výpočtech zohlednit nepřímé pozitivní prorůstové dopady navrhovaných opatření, jednak v podobě vyššího výběru DPH a dále v podobě vyššího předpokládaného hospodářského růstu a s tím souvisejících celkově vyšších příjmů státního rozpočtu.

Ad 3. Diskuze k návrhu Zelené knihy o státních důchodech a jejich zvyšování

p. Špidla informoval o probíhající práci na tvorbě Zelené knihy. Text byl zpracován se závěrečnou redakcí p. Potůčka, který zejména restrukturalizoval text. Uvedl, že text v současnosti považuje za skoro uzavřený. Aktuálně je třeba diskutovat a dopracovat hlavně otázky. Po diskusi by se měla udělat závěrečná redakce, následně by mohla být Zelená kniha publikována.

p. Potůček upozornil, že OK bude jednat až 8. října, tedy se k ní do té doby nemůže vyjádřit. Vzněl proto otázku, zda je vůbec třeba, aby OK Zelenou knihu před jejím zveřejněním prodiskutovala.

p. Špidla vyjádřil názor, že není třeba projednávat Zelenou knihu na OK. Lepší bude Zelenou knihu v dohledné době publikovat a k jednání OK připravit reflexi následné diskuse.

p. Kučera vznesl dotaz, zda má být Zelená kniha zacílena na odbornou veřejnost, nebo na veřejnost jako celek. Zatím to vypadá, že Zelená kniha je koncipována pro odbornou veřejnost.

p. Špidla potvrdil, že Zelená kniha skutečně je koncipována pro odbornou veřejnost, ale je otevřená i širší veřejnosti. Kdokoliv bude mít nějakou poznámku, nebude vyloučena.

p. Pernes vznesl požadavek, aby senioři měli možnost se k valorizaci vyjádřit. Z mailové komunikace se seniory se domnívá, že jsou schopni se vyjadřovat kvalifikovaně. Poprosil o možnost zveřejnit Zelenou knihu na webu RS ČR a v jejich časopise.

p. Kučera vyjádřil názor, že na těchto místech Zelená kniha zveřejněna být může. Upozornil ale, že jsme stále nedořešili otázku, zda by tedy nebylo vhodné dopracovat knihu po jazykové stránce, aby byla přístupná pro širší publikum.

p. Potůček navrhl p. Pernesovi, aby z reakcí veřejnosti připravil shrnující zprávu.

p. Pernes uvedl, že zatím obdržel patnáct návrhů různých variant valorizace.

p. Šulc upozornil, že otázky nekorespondují s textem. Doporučil argumentačně v textu podpořit základní kontury toho, jakou odpověď na tyto otázky chceme dostat. Přidat krátký odstavec, proč se

valorizace může řešit tou či onou variantou. Upozornil na problematické výrazy typu „správný“, bylo by vhodné být specifickější. K otázkám by měla být návodná struktura textu. Vyjádřil obavu, že ve výsledku posbíráme 150 variant a nebudeme schopni je roztrždit. Měli bychom si nejdříve položit otázku, jaké odpovědi chceme získat.

p. Linhart doporučil inspirovat se při navrhování minimálního důchodu Slovenskem, kde je minimální důchod navázán na předchozí osobní příjem. V první sadě otázek v bodě 3 by tam bylo vhodné přidat „k osobnímu vyměřovacímu základu“.

p. Vostatek upozornil, že normální člověk nerozumí pojmu „osobní vyměřovací základ“, doporučil proto zůstat u jednodušších pojmů.

p. Špidla poznamenal, že nejde o sociologický průzkum, tedy nemusíme text přibližovat masám. Zelená kniha by měla být nástrojem pro sběr idejí. Jde jen o pracovní materiál, na základě jehož diskuse pak vznikne bílá kniha, tj. naše návrhy valorizace. Není proto správné jít s textem odborně příliš dolů, měli bychom cílit na angažovanou veřejnost s minimálně středoškolským vzděláním. Požádal pracovníky MPSV o důvodové zprávy z roku 1996 pro doplnění. Poznamenal, že po diskusi Zelené knihy uděláme seznam možných respondentů, které nechceme opominout (zájmové skupiny, VŠ, výzkumné organizace apod.). Zároveň to publikujeme a připravíme tiskovou konferenci.

p. Hampl doporučil vedle členů OK a jejich pracovních týmů zahrnout do odborné diskuse všechny ekonomické a sociologické fakulty vysokých škol a ekonomicky zaměřené výzkumné instituce. Neopomenout organizace zastupující seniory a rodiny. Vyjádřil názor, že se nemusíme obávat, že dostaneme nepřehledné množství nápadů, ty bude nepochybně možné seskupit do určitých kategorií a principů řešení.

p. Münich upozornil, že z otázek v Zelené knize nevyplývají implikace možných opatření. Znamená to tedy, že očekáváme, že respondenti si tyto implikace uvědomí sami?

p. Hampl vyjádřil názor, že by v knize mělo být doplněno, proč je valorizace konstruována tak, jak je (s využitím popptávané důvodové zprávy). Přidat by se měl také popis důsledků jednotlivých opatření.

p. Potůček upozornil, že identifikovat možné důsledky jednotlivých opatření není snadné a zřejmě se na nich ani neshodneme. Doporučil text knihy více navázat na znění otázek.

p. Kučera doporučil přidat do úvodu poznámku, že většina změn a opatření má důsledky fiskální, redistribuční apod., aby si čtenáři plně uvědomili, že musí o odpovědích na otázky uvažovat v širším kontextu.

p. Potůček otevřel diskusi jednotlivých otázek. Připomněl kritéria, kterými se máme řídit ve vztahu k formulaci návrhů pro vládu. Explicitně se projevuje hlavně kritérium ekvivalence a kritérium důstojného života důchodců.

Na základě dílčích připomínek přítomných byly otázky v Zelené knize mírně upraveny a upřesněny.

p. Pernes doporučil přidat otázku: „Má být valorizace mezigeneračně spravedlivá?“

p. Münich upozornil, že existuje nespočet konceptů spravedlnosti a nelze očekávat, že by někdo odpověděl, že by valorizace spravedlivá být neměla.

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Petra A. Beránková	Sekretariát OK
Tomáš Fiala	VŠE
Veronika Finková	Sekretariát OK
Otakar Hampl	MZe
Hana Krejčová	MF
Tomáš Kučera	PřF UK
Zdeněk Linhart	MPSV
Radmila Malá	MF
Jindřich Marval	MF
Daniel Münich	CERGE-EI
Zdeněk Pernes	RSČR
Martin Potůček	Předseda OK
Zdeňka Srnová	MPSV
Jan Škorpík	MPSV
Vladimír Špidla	ÚV ČR
Martin Štěpánek	MPSV
Jaroslav Šulc	ČMKOS
Jaroslav Vostatek	VŠFS
Kryštof Zrcek	ČSSZ